

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Illustrerad Söndagsmagasin.

N:o 2.) Utkommer hvarje Söndag kl. 7 f. m. Göteborg d. 8 Juli 1849. Pris för ½ år 2: 24 B.co. (III. årgången.)

General Joseph Bem.

I det vi framlägga för våra läsare närstående välträffade porträtt af anföraren för den ungerska arméen, general Bem, om hvars vapenbragder alla nutidens politiska tidningar berätta oss, bifoga vi detsamma följande biografiska notiser öfver denna modiga och krigskunniga officer.

Joseph Bem är född i Tarnow i Galizien 1795 och härstammar från en gammal polsk adelig familj. Han besökte universitetet i Krakau, men kom redan 1809 i Warschaws militärskola, från hvilken han efter slutade studier inträdde vid det ridande artilleriet. Vid öppnandet af fälttåget 1812 mot Ryssland tjente Bem såsom löjtnant under Davoust, sedermera under Macdonald, som efter nederlaget vid Moskau kastade sig in i Danzigs fästning. Här stod Bem i tretton månader intill kapituleringen, efter hvilken han blef skickad med sina landsmän till Polen, der han uppehöll sig till dess polska arméen (1815) reorganiserades, då han åter inträdde i tjensten. 1819 blef han kapten och tillika professor vid den nyorganiserade militärskolan i Warschau. Men då hans politiska tänkesätt allt för ofta kommo i konflikt med den politik, som följdes af kabinettet i Petersburg, såg han sig utsatt för alla slags förföljelser, så att han från år 1820 till 26 blef tvänne gånger afskedad och tren-

ne gånger ställd inför militärtribunalet, hvilket slutligen dömde honom för flera statsförbrytelser, hvilka lades honom till last, till två månaders strängt fängelse. Efter Alexanders död tog han sitt afsked och reste derpå till Lemberg, der han förblef några år, sysselsatte sig med mekanik och utgaf på polska språket ett verk öfver ångmaskiner. Knappt hade han emellertid erhållit kunskap om Polens resning

General Joseph Bem.

år 1830, förrän han ilade till Warschau och blef der genast utnämnd till major med kommando öfver ett batteri ridande artilleri, samt deltog i träffningen vid Iganie och slaget vid Ostrolenka. Efter dämpandet af det entusiastiska upproret i Polen gick Bem 1833 till Portugal, för att egna sina krafter åt Don Pedros sak, men vände efter dennes död tillbaka till Paris och upphöll sig här, outtröttligt verksam för sitt fäderneslands intressen, tills februarirevolutionen förra året. Sedan det franska upproret spridt sig som en löpeld öfver hela Tyskland, ilade Bem till Wien, organiserade derstädes försvars-manskapet och blef dess kommandant. Efter intagandet af kejsarstaden i Oktober blef ett pris satt på hans hufvud, han räddade sig dock ur händerna på den kejsarliga arméen, i det han såsom hyrkusk för en österrikisk officersfamilj reste genom linierna och undgick derigenom en säker död. Han flyktade till Ungern och började här, i den ungerska arméens leder, med en ynglings hela eld och verksamhet, att så godt som på nytt börja sin militäriska bana. Berättelserna om hans segrar och den lycka, som kröner hans genomtänkta krigsplaner, fylla sedan någon tid alla de politiska tidningarnes spalter.

Landthushållning.

Ett nytt sätt att sköta bin.

(Forts. fr. föreg. Nr.)

Fördelaktigast är det, när kuporna stå aldeles fritt i trädgården och så bygda, att de på hvilken fri plats som helst kunna någorlunda vara skyddade mot häftiga vindar, och att de äro uppställda på tvenne underliggande trädklossar eller annat underlag.

Som material till bihus tagas vanligen halm, hvilken, på grund af dess billighet och att den bibehåller värman, är ganska ändamålsenlig. Den är dock icke varaktig, erbjuder honungstjufven gömställen, kan lätt genomgnagas af möss, och låter icke heller lätt behandlas för ernäendet af riktigt bequäm form. Derföre äro två tums tjocka bräder af något lätt och mjukt träslag, såsom pil, poppel, lind eller ock gran att föredraga. I nejder, fattiga på tjenliga bräder, kunde väggarne äfven göras af halmflätor, som sedan öfverdragas på båda sidor med murbruk af lera och gödsel. Den sidan, som skall ersätta en vägg blifver nämligen gjord af vide, hasselgrenar eller dylikt, för att bilda en häck, som inslutas med halmkärffvor och öfversmetas med det omnämnda murbruket för att gifva den behörig fasthet. I nödfall kunna äfven bihus uppföras endast af lera med en stor tillsättning af halm eller också af tegel eller annan sten.

Öfverhufvud är materialet till bihusen efter den beskrifna methoden icke väsentlig, utan mera den inre inrättningen och öfriga behandlingen af bikuporna. De väsentliga egenskaperna vid bihusen äro deremot.

1) De äro odelbara. Delbara bihus, så mycket de än förut blifvit rekommenderade och ännu blifva det, äro kostsamma, kalla, obequäma att handtera, isynnerhet vid flyttning, och de prisade fördelarne af en magasinmässig behandling låter sig lätt ernä, genom en viss inre inrättning af de odelbara bihusen.

För den större värmas skull, som i kallare nejder förtjenar särskild uppmärksamhet, kan man förfärdiga flera bihus tillsammans, i ett odelbart större helt, d. ä. ett större bihus med flera fack för 2, 4, 6, 8 och flera bikupor. Härigenom sparar man ock materialer, i det många väggar äro gemensamma för tvänne bihus, hvilka, då de icke komma i omedelbar beröring med yttra luften, alls icke behöfva vara så bastanta och hafva tillräcklig tjocklek, om de äro uppförda af en tums tjocka bräder af hvad träslag som helst. Dock för dem, som äro vana vid att, som man säger, vandra med d. ä., efter omständigheterna flytta, sina kupor, äro sådana hus för många kupor otjenliga. De böra endast bygga bihus med två, högst fyra fack.

2) Vidare måste bihuset på den ena sidan vara tillgängligt genom en lättöppnad dörr. Man kan då komma åt att städa, föda, skatta och

förrätta allt utan biträde, då ett dylikt i annat fall als icke kan umbäras.

3) Änskönt det är likgiltigt, om bihusen byggas mera långa eller höga, så måste de dock för vissa fördelars skull alla hafva samma bredd, d. ä. de tvänne väggar, som äro till höger och venster, då man öppnar sidodörren, måste alltid hafva samma vidd från hvarandra, omkring 9 tum. — På en rhensk tum efter längden ligger omkring 5 små eller biceller, på 9 tum, omkring 50. Detta för alla biskötare i de olikaste länder begripeliga mått kan tjena till bestämmelse för bihusens bredd. Hvarje cellrad innehåller då på båda sidorna 100 celler, en 9 tum lång och lika bred kaka 50 gånger 100 eller 5000 celler.

Detta har till ändamål, att vaxkakorna, som äfven bygges från den ena väggen till den andra, beständigt hafva samma bredd och således från den ena kupan till den andra passa noga samman. Det har nämligen ovanliga fördelar, om man i en kupa kan införa en kaka, som man har gömt eller borttagit ur en annan kupa. Kupor utan vise kunna genominsättning af avelskakor åter repareras, de svaga förstärkas, de lätta genom tillsättning af honungskakor hastigt förses med det nödvändiga förrådet, gamla kupor förnyngas, äfven kunna lätt och säkert göras nya kolonier eller afläggare. För att kunna införa kakan, måste den fästas vid en, en tum bred och en quarts tum tjock bräda, d. ä. hänga vid en sådan.

4) Man uppslår derföre en list uppå eller gör en fals uti hvarje af de båda sidoväggarne, för att hålla de nämde bräderna, hvilka presist äro så långa som bihuset är bredt, och hvilande med begge ändarne, med $1\frac{1}{2}$ tums afstånd från hvarandra, på de lika öfver för hvarandra liggande listorna, löpa de parallellt från den ena väggen till den andra. Om huset vore 20 tum djupt, så skulle 13 å 14 dylika små bräder komma att ligga på listerna, medan en kaka med deri befintliga tomma rum intager $1\frac{1}{2}$ tum.

Men bien skulle sällan fästa de enskilda kakorna noga midt på de särskilda bräderna, om de icke dertill blefvo ledde. Detta tillgår på det sätt, att man fäster vid hvarje bräda en bit af en vaxkaka, i det man doppar den sidan af kakan, som skall fästas, i hett vax och genast sätter det på brädan. De ännu ganska mjuka vaxkakorna kan man äfven fästa på det sätt, att man gör bräderna varma på upphettad plåt och sedan sätter kakorna deruppå. Vaxet smälter i början, men afkyles snart och fäster sig af sig sjelft. Denna vidhäftning af en bräda behöfs endast en gång för alla göres. Blifva de dervid bygda kakorna någon gång sönderbrutna eller sönderbitna, så behöfver man endast att lemna något deraf quar vid mellanväggen och bien skola åter uppföra kakorna i midten af desamma.

Har bihuset en temlig höjd, 15 tum eller derutöfver, så skulle vid stark hetta yngel- och honungskakorna medelst sin tyngd snart bortfalla, isynnerhet, om man, för att taga dem ut, lossar dem från sidoväggarne, hvarvid de äro bygda. Det är derföre fördelaktigt, då tvärträd såsom hinderliga icke få begagnas, att man anbringar vid pass kupans halfva höjd ett annat par lister, som stå vågräta midt emot hvarandra, och deruppå lägger ett annat halster af små stäfver. I ännu högre bihus, af 24 till 30 tums höjd eller deröfver, kunna än ytterligare ett tredje halster anbringas, och således hela rummet indelas i trenne afdelningar, det öfre, medlersta och nedra. Det har sina fördelar, om man, vid insättandet af en svärm eller afläggare af bin, icke straxt låter bien börja att arbeta på kakbyggnaden ofvan ifrån, utan i två afdelningar på det nedre, i tre på det medlersta halstret. För detta ändamål läggas mycket tunna bräder, som man kan bereda af spjålar eller klufna träbitar, tvärs öfver stäfverna och hvilka sålunda bilda ett tunnt öfverdrag, som har den bestämmelsen, att till en början afhålla bien från den öfversta afdelningen, för att först sednare, när det nedre rummet är fullbyggt, kunne hafva detta att tillgå då man efter hand borttager öfverdraget.

För vintren uppfylles detta öfre rum med halm, dref eller dylikt, på det att bien måtte få en betäckning, som väl bibehåller värman, hvarpå det hela hufvudsakligen beror. De mera hvarflika, d. ä. mera långa än höga boningsrummen eller facken kunna äfven ligga indelta i två eller tre afdelningar, dock icke öfver utan vid sidan af hvarandra, i det man från sidodörren inskjuter små upprättstående tunna bräder, hvilka böra vara försedda med genomgångar, som för bien kunna lätt öppnas, kan man inskränka läget för yngelu inom ett bestämt rum, och finner man då, i de vid sidan befintliga rummen, den skönaste honung, som man alltid midt om sommaren kan borttaga, utan att störa yngeln eller anställa någon skada, såsom vid de stående bihusen i de öfre förut omnämde rummen.

Fördelarne och bequämligheten af denna inrättning falla hvarje eftertänkande straxt i ögonen och icke lätt torde ett bihus finnas, hvars företräden icke med detta kunna förenas. En praktisk bivän, som har infört och pröfvat dem, skrifer i anledning häraf: den jernskallige gamla måste tillstå, att dessa kupor äro öfverträffliga.

Bihusen äro högst enkla; hvarje arbetare, hvarje innehafvare af bin kan sjelf förfärdiga ett sådant.

Vill man t. ex. förfärdiga ett sådant bihus med två fack för tvänne familjer, så tager man två plankändar af den möjligast största bredd och omkring 4 fots längd och ett lika långt brädstycke af 13 tums bredd, som skall

bilda golfvet, och naglar detta fast på plankändarne, så att likasom en bås uppstår, hvilken invändigt är 9 tum bred och 4 fot lång, men ännu öppen på båda sidorna. I begge dessa öppna ändar blifva plankstycken inpassade, hvilka naturligtvis måste vara så höga som huset eller lådan och 9 tum breda. Men dessa stycken göras icke fast, utan hållas endast utantill medelst hvirflar. Ty detta är just de sidodörrar, hvarigenom man kommer in i det inre rummet. Men ett tredje lika stort stycke, hvilket äfven kan bestå af en vanlig tums-tjock bräda, inpassadt i midten efter lådans hela längd och fastspikas vid sidoväggarna och golfvet. Derigenom får det hela fasthet, som ytterligare kan ökas medelst tappar i skiljeväggen, hvilka ingripa i sidoplankorna och i samma inkilas eller fästas medelst en påspikad rimsa af jernbläck. På detta vis är lådans inre rum deladt i tvenne lika delar och dubbelkupan färdig på taket eller locket när. Bäst är det att göra detta af halm, i det man skär denna 13 tum lång, och medelst tvänne fogningar lägger knippa vid knippa, tills man får en 4 fot lång matta. Denna blifver nu utspänt öfver den ofvantill öppna lådan och fastspikas på skiljeväggens båda fack, men fasthållas annars endast medelst en deruppå lagd bräda. På framsidan blifva de två flyghälen inskurna, $\frac{1}{3}$ tum höga och 2 till 3 tum långa omkring $\frac{1}{2}$ fot från hvarje ända och en tum öfver golfvet. Att ofvantill, en tum från locket, de förut nämnda listerna måste fastspikas eller falsas inskärmas, faller af sig sjelft, äfvensom att inga glasfönster kunna anbringas i bakväggen.

Om de nu beskrifna dubbelkupan äro bequäma att sätta vid en mur eller annan vägg, så egnar sig en annan sort dubbelkupan för sådana platser, som på alla sidor äro öppna, och hvilka äro inrättade på följande sätt. De tvänne facken för de två särskilda bikolonier-na ligga icke efter bredden såsom i den förut beskrifna dubbelkupan, utan efter längden vid sidan af hvarandra. De båda flyghälen äro följaktligen anbringade i helt motsatt riktning. Hela längden af denna sednare dubbelkupa kan belöpa sig till omkring $2\frac{1}{2}$ fot och bredden 2 fot. Den är så vida bequämare, som hvardera af de två facken, från båda sidorna äro tillgängliga genom rörliga dörrar. Från båda sidor blifva upprättstående små bräder inskjutne, af samma storlek som sidodörrarna, hvarigenom det inre rummet blifver afskiljdt i tre vid sidan af hvarandra liggande afdelningar. Det medlersta, som först bebygges af bien, är kläckningsrummet. Sidoafdelningarne, hvilka medelst genomgångar, som lätt kunna stängas och öppnas, kunna sättas i förbindelse med mellanrummet, hafva den bestämmelsen att upptaga den öfverflödiga honungen. Om icke förr, så uttages denna om hösten, och de tomma rummen fyllas för vin-

tren med halm, blånor eller dylikt till skydd emot kolden. Dessa kupors golf, äfvensom tak kan bestå af mycket tunna tvärbräder af poppelträ, när man lägger tre, fyra eller fem sådana på hvarandra, i det de då ömsesidigt täcka och värma. Endast golfvet af de understa och taket till de öfversta böra vara grofvare eller på annat sätt skyddade emot vinterkoldens inflytande. Kupornas uppställande öfver hvarandra sker på det sätt, att, när flyghälen på de understa äro rigtade mot söder och norr, så komma de nästas att stå emot öster och vester, och så fortfarande omvexlande, för att bien, men i synnerhet visarne vid deras befruktnings-utflygter, icke lätt må taga miste. Under hvarje, en tum öfver golfvet, anbringadt flyghäl, blifver en liten bräda, lik ett takspån, fastnagladt i sned riktning, för att göra biens inflygande mera bequäm och för att afhålla slagregn från den undra något framskjutande kupan; öfver den öfversta dubbelkupan läggas ett enkelt spåntak. På en plats af 3 fot i quadrat kunne sålunda 8 å 10 bikupor bequämt uppställas, uti 4 eller 5 dubbelkupan, öfver hvarandra, då deremot på annat sätt ett ganska dyrt bihus erfordrades. Till flyttning eller, som man brukar säga, till vandring på heden och andra rika betesfält egna sig dessa kupor företrädesvis. På tvenne underlagda vedträn kunna de öfverallt åter blifva satta ofvanöfver hvarandra uti samma ordning, bien blifva dermed snart tillrätta, lika lätt som om ett helt bihus med de deruti uppställda kuporna blifvit flyttadt. (Slut härnäst.)

Om beredandet af giktpapper och giktaft.

Det engelska giktpapperet och den engelska gikttaften, hvars beredande spekulanter hittills hållit hemlig, blifver förfärdigad på följande enkla sätt:

1 uns euphorbiumharts, $\frac{1}{2}$ uns pulveriserad spansk fluga och 5 uns alkohol digereras i 8 dagar; i filtrerpåsen upplöses 2 uns hvitt colophonium och $1\frac{1}{2}$ uns venetiansk terpentin, och med denna fernissa bstrykes vanligt skriftpapper trenne gånger, taft 4—5 gånger vid hjälp af en pensel.

Begagnandet af detta papper eller taft emot rheumatiska åkommor är i alla fall mycket att rekommendera. Emedan det uteslutar den atmosferiska luften från de sjuka kroppsdelar, det betäcker, och förekommande förkylning af hudorganerna, retar det tillika den yttre huden och leder således på sålt och vis den sjukliga verksamheten till ytan. Likaså förträfflig tjenst visar det såkallade giktpapperet emot hosta, som man ådragit sig genom förkylning, när man någon tid betäcker bröstet dermed.

Händelserna i Dresden.

II. Från 6—9. Maj.

Efter att om aftonen den 5 Maj en deputation och stadens ombud från Altstadt-Dresden hade infunnit sig i statsministeriet, för att anhålla om upphörandet af skjutningen, blefvo följande betingelser dem förelagda, och öfver hvilka man inom middagstiden den 6 Maj skulle förklara sig: 1) Utleverering af austiftarne till upproret och i synnerhet ledamöterna af den provisoriska regeringen; 2) Aflemnande af alla vapen inom 2 $\frac{1}{2}$ timmar till guvernementet i Neustadt-Dresden; 3) Borttröjande af barrikaderna inom 24 timmar; 4) Återställande så väl af alla gator i deras förra skick, som i synnerhet af slussarna, inom 48 timmar; 5) Stadens borgen för den genom upprorets kufvande uppkomna offentliga utgift. Elden skulle åter börja den 6 Maj kl. 2 e. m., om icke innan dess en slutlig förlikning hade kommit i stånd eller om icke en obetingad underkastelse påföljt. Efter denna uppfordran blef genast befallning gifven att upphöra med skjutandet, i den förutsatta mening, att det samma skulle ske från insurgenternas sida. Regeringen fick dock icke något svar på ofvannämde betingelser, utan efter några timmars förlopp följde ett nytt anfall af de upproriska, och kort derefter blefvo, som redan är nämnt, tvänne offentliga byggnader med värdefulla samlingar antända genom beckkransar, så att en längre skonsamhet från statsregeringens sida ansågs för omöjlig.

Med den gryende morgonen den 7 Maj börjades derföre kanondundret i ostraalléen och mot postplatsen, der inga stora framsteg å trupparnes sida kunde göras den föregående dagen från Zwingervallen, liksom ock mot Brüdergatan på de dervarande barrikaderna. Efter starkt skjutande ryckte infanteriet, hvaribland voro nya preussiska trupper, alléen uppföre och trängde medelst husens besättande, fram ända till postplatsen. Sedan spegelfabriken vid Zwinger och det midt emot liggande stora huset vid hörnet af östra alléen, det så kallade Thurmhaus, blifvit tagna med storm, trängde skarpskyttarne fram ända till köpmansbodarna bakom posthuset. På venstra flygeln var man herre öfver hela Neumarkt, Frauengatan, Moritzgatan, Pirnaiska och Rampeska gatorna, och skarpskyttarne stormade in på promenaden vid slagarbodarna och gewandhuset. Motståndet var mycket hårdnackadt, i synnerhet från husen, i hvilka till en stor del mellanmurarna blifvit genombrutna, så att de upproriska, då de blefvo påträngda af trupperna, obehindrade kunde anträda återtaget; dock vurmo de sednare beständigt mera förfäste och de förra blefvo allt mera inskränkta

till en mindre terräng i Altstadt. Äfven den 8. fortfor den fruktansvärda striden att rasa endast med korta afbrott, och först om morgonen den 9. slutades det bedröfliga sorgspelet. Ett preussiskt kompani stormade kl. 5 Kreuzkyrkan, ett annat posthuset, hvilket tills dess ihärdigt blifvit försvaradt af ett stort antal böss-skyttar. Posthusets portar hade af sachsiska artilleriet med kanoner blifvit inskjutna; vid andra angreppet inträngde kompaniet stormande, och emedan posthuset står ensamt och har få utgångar, så föll nästan hela besättningen under för bajonetten. Från denna stund rigtades angreppet på Wilsdruffer- och Scheffel-gatorna. Angreppen på barrikaderna blefvo förberedda medelst artilleriet, och då stormkolonnerna här framträngde, mötte de ingenstädes mera något alvarsamt motstånd, emedan största delen af de fremmande skarorna och upprorets anförare hade flyktat för att hinna bergen. Kl. 11 började de sachsiska trupperna att genomsöka husen på det noggrannaste, för att gripa de icke undkomma, och största delen af de gömda blefvo utlemnade till auktoriteterna. Fångarne blefvo först förda till Tuchhalle i Neustadt, men af brist på utrymme blefvo de, som sedan infördes, bringade till Frauenkyrkan, hvarest de sutto vid sidan af hvarandra på bänkarne i skeppet, utan att dock få tala med hvarandra, hvaröfver vakades af soldater med laddade gevär. De fångnas antal öfversteg mycket 500. Då de rymliga salarne i gendarmhuset hade blifvit iordningställda, blefvo fångarne ditförda, emedan man ansåg kyrkan för mindre passande till ändamålet. De af upprorets anförare, som man gripit, och svårare anklagade personer befinna sig dels i polisfängelserna och dels i Frohnveste, såsom Heubner och den ryska flyktingen Bakunin, hvilken under de sista dagarna af upproret hade förenat sig med den provisoriska regeringen och flyktat med Heubner och några kamrater öfver Freiburg till Chemnitz, för att der fortsätta den provisoriska regeringen, men blefvo tillfångatagna af borgarna och återförda till Dresden.

Skulle vi slutligen uttala vårt omdöme, så instämma vi deruti med alla, att upproret, såsom det visade sig under de sista facerna af dess utbildning, då hvarken uppbrännande eller sprängning af hus sparades för att ernå det äsyftade målet, måste dämpas med hvilka medel som helst, om icke

Den provisoriska regeringen å rådhuset i Dresden.

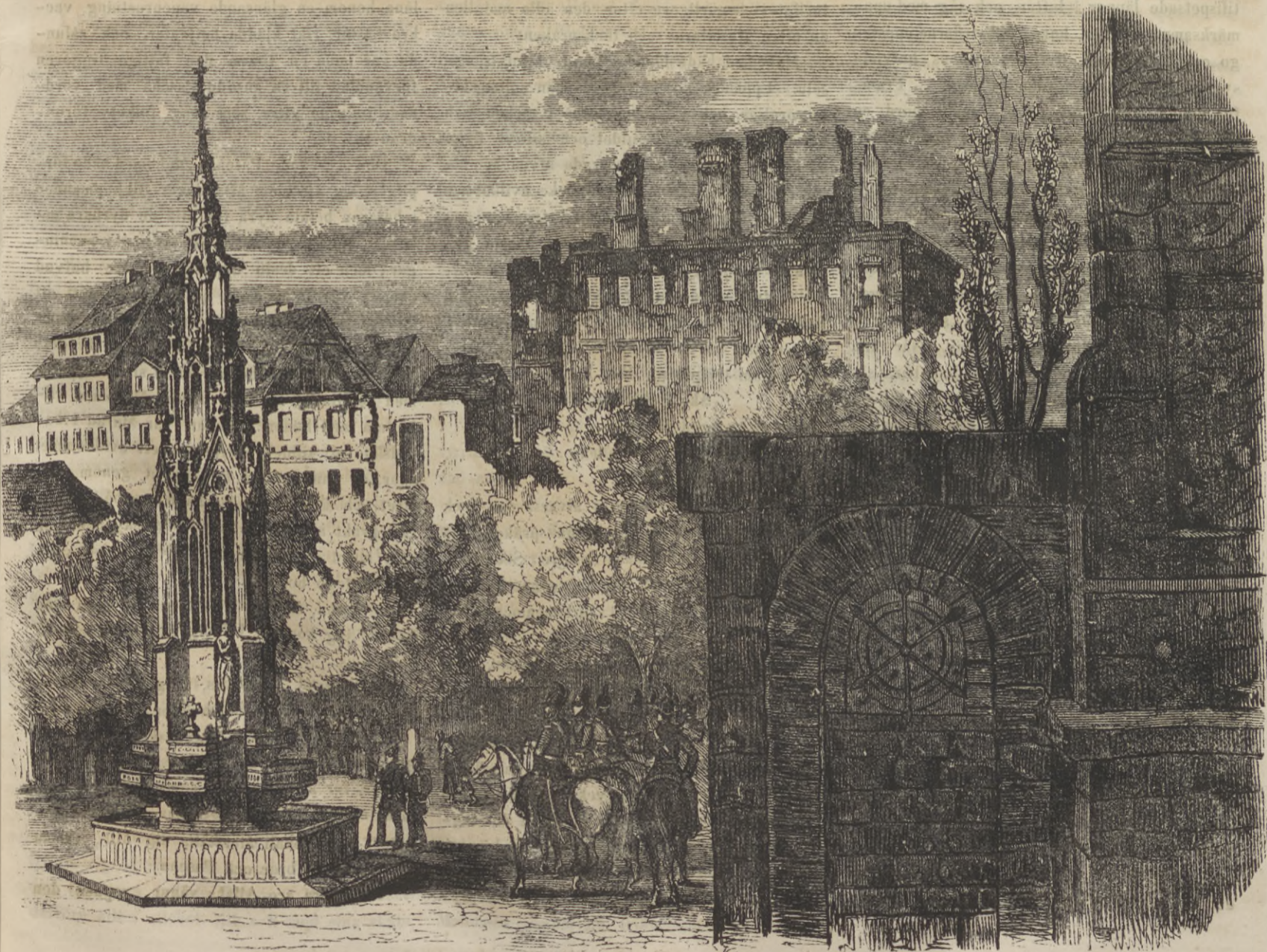

Afförande af fångarne öfver Eldebryggan i Dresden.

Nedskjutande af de med vapen i hand gripna insurgenterna vid Museet i Dresden.

rätt och ordning på det farligaste skulle hotas. Men så mycket mer beklaga vi, att den lagliga ordningens seger har blifvit besläckad af soldaterna genom plundring och andra dåliga handlingar, hvilka visserligen låta förklara sig af den förbittring, som väcktes i deras leder, öfver de uppriskes envisa motstånd, men derföre icke kan rättfärdigas. Det hade redan sedan d. 7. lagligen blifvit kungjordt, att eho, som träffades med vapen i hand, icke hade någon pardon att påräkna; men vi hade icke trott oss lefva i en tid af så moralisk råhet, att dylika kungörelser skulle finna villiga verktyg till deras utförande. Vi hoppas, att upproret i Dresden öfverallt skall blifva en varning för det republikanska partiet, att icke öfverskatta sina medel eller öfvergifva den lagliga vägen, som måste vara för fursten och folket lika helig, emedan den är den enda, som kan föra till sann lycka.

Brandställen vid Zvingergatan i Dresden.

Paschan från Damaskus.

Sedeskildring från Turkiet.

I den stora, oförlikneligt sköna turkstad Konstantinopel dog en gång en rik köpman. Han quarlemnade tvenne söner vid namn Mahomed och Murad, båda ynglingar, som efter fadrens död kommo i besittning af en omätlig förmögenhet.

Murad, den yngre sonen, trädde i sin faders fotspår och det var rätt af honom. Han bedref sina köpmansaffärer med stor flit och mycken omtanka, och fördubblade snart sin arfvedel; Mahomed deremot hängaf sig åt välfärd och lättja.

Mahomed's förnämsta göromål var tobaksrökande. De flesta timmarne af dagen tillbragte han på sin röda sidensoffa, som var rikt utsirad med guldfransar, eller satt han med korslagda ben på de rika kuddarne och rökade begärligt sin älskade tobak utur en väldigt lång pipa. Pipans skaft var böjligt och flera alnar långt, och gick igenom en stor kristallkula, som var fylld med rosenvatten. Munstycket var af klart bersten och pipans hufvud af brunt sjöskum. I långa drag drog han den doftande röken i munnen, utbläste den sedan med tillspetsade läppar i luften, och såg med uppmärksamma blickar, huru rökvirflarne uppstego och försvunno. Detta var hans hufvudsysselsättning, hans förnämsta nöje. — Framför honom stod alltid på ett rundt bord en chinesisk porcelänskanna med äkta arabiskt kaffe, som han gjöt först i en hög silfverkopp och derefter i en gyldene skål, innan han förde det till munnen; dertill åt han sockerbröd. För hvarje klunk, som han tog, strök han behagligt om det becksvarta skägget. Han gjorde mycken affär af detsamma och lät dagligen två gånger kamma, tvätta och smörja det, hvartill åtgingo goda två timmar. När han tagit sig en lur efter maten, lät han bära sig till ett af sina trädgårdshus, af hvilka det ena var mera retande än det andra, alla belägna vid hafvets strand. Om afton såg han balletdansar af sina slafvinnor, af hvilka han hade fyra, och mottog då en skara af goda vänner alla sådana dagdrifvare och penningförstörare som han sjelf, med hvilka han tillbragte natten intill ljusa morgon. På ett så lätt-sinnigt sätt förslösade Mahomed den egendom, för hvilken han hade att tacka sin beskedliga fader.

Intet under om utgifterna för ett så beskaffat lif redan på ett år uppslukade Mahomed's hela förmögenhet, hvarpå, såsom vanligen sker, hela skaran af hans så kallade vänner öfvergaf honom. Man har vanligtvis vänner, då det går oss väl. Men ändrar sig vår lycka, så stå vi snart ensamma och öfvergifna. Så gick det ock med vår Mahomed, och det var rätt sorgligt och illa för honom. Till

och med hans egen broder Murad tillslöt sina dörrar för honom under den förevändning, att Mahomed ej aktat hans varningar, och förklarade att han ej mer ville se honom.

Det oaktadt förlorade den olycklige ej modet, utan beslöt att med vanlig ståndaktighet fördraga sitt sjelfädagna öde, och som han ej att börja med, kunde finna något annat medel att underhålla sig, så sökte han att åtminstone genom almosor förekomma hungersnöden. Dessa sammantiggde han af de troende i moskeerna och lefde alltjemt i den tröstliga förhoppning, att lyckans nedgående stjärna skulle lysa äfven för honom.

Tillfälligtvis hände, att vid denna tid sultanen begaf sig till en af hufvudmoskeerna, för att derstädes förrätta sin andakt. De högsta embetsmännen i staten beledsagade honom, klädda i prunkande dräkter. Vid sidan af sin herrskare gingo vördnadsfullt två officerare af hans livvakt, försedda med oerhörda skägg. De buro två säckar fulla med guldpenningar, för att enligt sin religion utströ guld- och silfverpenningar åt folket. Hvarje guldstycke var invecklat i ett papper. Somliga papper innehöllo blott runda glasbitar af ett guldmynts storlek, på hvilka voro skrifna tänkspråk, som sultan sjelf författat. Folkmängden grep naturligtvis begärligare efter den ädla metallen än efter glasbitarne och tänkspråken.

Mahomed hade blandat sig in i folkträngseln. Uppmärksam betraktade han sultans alla rörelser, och när denne grep i säcken och lät det efterlängtade guldet och silfret flyga ut bland mängden, så sträfvade äfven han efter ett sammanrulladt pappersstycke, hvilket han likväl ej öppnade förr än han befann sig i ensligheten. Men hvilken smärtsam känsla genomtor honom ej, då han i stället för det efterlängtade guldet utvecklade en rund glasbit. Redan ville han slå isönder den mot en sten, då i rättan tid det af sultan uppskrifna språk föll honom i ögonen. Han läste:

Skick och mod

godtgör allt.

Den kloke allena

går till ära.

Mahomed drog pannan i alvarsamma veck och tänkte på innehållet af tänkspråket. Då upplarnade plötsligt hans ansigte. Sedan han kommit till en slutsats, förvarade han papperet jemte glasstycket försigtigt i turbanen och skyndade bort med lugna steg.

I Konstantinopel gifves det köpmän, som befatta sig med utlånande af olika dräkter, ifrån de kostbaraste, med diamanter besatta, till derwischernas anspråkslösa kläder. Sådana bodar hållas här derföre, emedan den höga porten är ett rike af godtycke och människor ofta på en gång uppsvinga sig ifrån det lägsta stånd, genom list, gunst och bedrägeri, till högsta magt och inflytande, så att ofta de högsta äreställnen besättas med sluga äfventy-

rare. Den som nu ifrån det lägsta armod uppstiger till höga värdigheter, behöfver naturligtvis äfven kläder, motsvarande den nya värdigheten, och dessa finner man i dylika köpmansbodas. Äfven bruka de turkiska köpmännen att på samma grund till de nya lyckans skötebarn uthyra hästar och ekipager, tjenare, livvakt, ja allt som är nödvändigt för att värdigt kunna representera. Den som hyr så der mycket saker, måste naturligtvis betala mycket penningar.

Nu ligger i midten af den oerhörda staden den stora basaren, en köpmansbod, som består af lika många hvalf, som de gators antal hvilka föra hit. Här finner man de rikaste och präktigaste butiker af alla slag. Hvarje näringsgren är afskild ifrån den andra. I en del af den stora byggnaden säljas blott lefnadsmedel och frukter, i den andra kläder och sidentyg, i den tredje guldvaror och juveler, i den fjerdje blixtrande vapen och präktigt jagttyg o. s. v. Ja man kan från rikedomens af alstren härstädes göra sig ett begrepp om stadens storlek och rikedom.

Till en af dessa försäljningsbodas begaf sig Mahomed, och emedan han af naturen hade en ädel gestalt och intagande anletsdrag, så lyckades det honom ock att förmå en köpman att låna honom en glänsande vapenrustning, vackra hästar, rikt klädda betjenter, och sålunda var inom en timma den fattige tiggaren förvandlad till en anedd Pascha med vördnadshjudande yttre, som drog folkets förundran till sig.

Den nybakade Paschan Mahomed hade förpligtat sig att inom åtta dagar till köpmannen i basaren betala hyra för alla de dyrbara sakerna. Han hade väl ej en skilling i penningar, men ett desto uppfinningsrikare hufvud och, ty värr, i afseende på rätt och orätt ett ganska rymligt turkiskt samvete. Han sprängde nu i all sin herrlighet framför sin broders hus och sände till honom en af sina drabanter med befallning, att hans broder Mahomed ville tala med honom. Redan var Murad i beredskap att tilldela betjenten ett ovälkommet svar, då han i rättan tid såg ut genom fönstret och såg sin broder hålla nere på gården i full prakt af en pascha. Hastigt skyndade han utur huset sin broder till mötes, för att vänligt mottaga honom.

— Murad, sade denne, utan att stiga från hästen, jag kommer till dig såsom Pascha af Damascus.

— Hvad, af Damascus, frågade förundrad den tilltalade. Store Gud, hvilken öfverraskning!

— Du ser mig just i beredskap att afresa dit, sade Mahomed oförskämdt. Men jag behöfver, för att installera mig i mitt nya embete, en betydlig penningssumma. Förskjut den, broder. Jag skall återställa dig allt, såsom det anstår en bror och Pascha.

Underbara äro Allahs vägar, ropade den

förvånade, och omätlig är hans nåd mot oss. I dig upplyfter försynen tydligt vår familj till en ej anad storhet. Ja, Mahomed, gerna gifver jag dig en stor del af min förmögenhet. Tag hvad du behöfver. Mätte Allah alltid vara med dig!

Ännu under natten beredde sig Mahomed till aftåg, utan att göra sig mycket förebråelse öfver hvad som skett och hvad han annade företaga. Han försåg sig med en lifvakt af femtio man och tog i sitt sällskap äfven några tatariska snabbblöpare. Följande morgon skickade han sin skattmästare till brodern för att lyfta 20,000 dukater, med hvilka han betalade allt, som han var skyldig. Sedan satte han öfver Marmorasjön, som skiljer Asien från Europa och vände sig direkte till Damaskus. Det var ingen liten väg. Han hade att tillryggalägga 200 mil.

Dock Mahomed, den kloke bedragaren, hade beräknat allt på det noggrannaste. Den frikostighet, med hvilken han uppträdde, hans höga och ädla gestalt, hans befallande uppträdande, måste i ett land, der sådana hastiga befordringar höra till ordningen för dagen, öfvertyga enhvar, att han verkligen af Sultan var utnämnd till Pascha af Damaskus.

I början reste han helt och hållet i tysthet, för att undvika allt uppseende. Men ju mera han aflägsnade sig från Konstantinopel och nalkades gränssorna för sin provins, desto mer lät han kungöra sin upphöjning och i alla de städer, genom hvilka hans väg förde honom, utdela passande skänker. Öfverallt hälsades han med vederbörlig vördnad och öfverhopades med återskänker.

Då man slutligen var blott tre dagsresor från Damaskus, lät han hålla stilla och uppslä de guldtofsiga tälten. Då dikterade han bref till de anseddaste emirerna i trakten kring Damaskus, och underrättade dessa, att storvisiren i Konstantinopel i följd af en föröfvad otrohet, fallit i onåd hos sultan och blifvit halshuggen, att äfven storvisirens son, Ibrahim, den närvarande paschan i Damaskus, hade att vänta samma straff, såsom delaktig i fadrens brott, och att han, nemligen Mahomed, nu komme såsom nyutnämnd ståthållare, för att fullgöra sultans befallningar. Han befalle emirerna att fängsla den brottslige Paschan af Damaskus och quarhålla honom tills han hunne anlända.

Före afsändandet af dessa bref skickade han ett tillförlitligt, tatariskt ilbud till pascha Ibrahim, för att i hemlighet anmäla för honom, att hans fader vore dödad i Konstantinopel och att samma öde öfven väntade honom. Detta var riktigt beräknadt af Mahomed. Ty Ibrahim, som alldeles ej hade att fröjda sig af sitt folks kärlek, trodde, att döden verkligen hotade honom. Han lemnade därför allt i sticket, till och med sina skat-

ter och quinnor, och sökte sin räddning i den hastigaste flygt.

Sedan Emirerna erhållit brefven, församlade de sig genast och höllo stort råd om hvad medel de skulle tillgripa, för att kunna utföra den nya Paschans befallningar. Under det de voro inbegripna i rådplägningen, kom det andra budet med en skrivelse från Mahomed, af samma innehåll; derpå ett tredje och fjärde, hvart och ett med en ännu strängare befallning att häkta Ibrahim. Då skulle man hafva sett de rådplägande Emirernas förskräckelse! — Fulla af fruktan, att uppskofvet skulle bringa fara öfver dem sjelfva, församlade de hastigt sitt anhang och yrkade hos Damaski innevänare, att enligt befallning taga den gamle Pascha Ibrahim tillfånga, men att emottaga den nye, vår Mahomed, med vederbörliga högtidligheter. Oförtöfvadt skyndade hela skaran till ståthållaren Ibrahims palats, besatte alla utgångarne och genomsökte på det sorgfälligaste alla vinklar; dock förgäfvades, ty den sökte hade flytt.

Det förgrymmade folket tadlade högljudt Emirernas slarf, och utan tvifvel skulle ett uppror utbrutet, som skulle haft till följe en allmän plundring af staden, om ej i samma ögonblick ett allmänt fröjdeskri skallat från andra sidan. Mahomed for in genom den nordliga stadsporten. Det högljudda jubelropet hälsade honom, den nye herrn i Damaskus.

Man såg sin nye herrskare i glänsande prakt. Han red en arabisk hingst af silfverhvit färg; bakom honom följde en praktfull squadron drabanter, alla i glänsande vapenrustning. Mahomed kastade utur tvenne mäktiga penningpungar, som hängde vid purpurschabraket af hans häst, guldmynt till det larmande folket. Sedan han framkommit till Ibrahims palats och stigit af hästen, rigtade han sina ord till Emirerna.

— Hvar är den skyldige, tilltalade han dem med genomborrande blickar.

Denna stränga ton bragte dem alla i förvirring, så att ett ögonblick fullkomlig tystnad rådde.

— Ers Höghet, sade slutligen en af Emirerna, eders Höghet täcktes nådigt förlåta oss. Sannolikt erhöill den brottslige enskilda underrättelser från Konstantinopel och har därför afviket; ty då vi med all uppmärksamhet genomsökte hans palats, var han ej mer tillfinnandes.

— Alltså har han flytt, skrek med dundrande stämma den förtörnade Mahomed, emot de förskräckta Emirerna. Eländige, veten, att mina bud till eder voro befallningar från sultan, vår allernådigaste herre. Bort från min åsyn, lymlar! Innan kort skolen I mottaga edert förtjenta straff. Marsch från mina ögon!

Denna hotelse utbredde bland Emirerna en stor fruktan och förskräckelse. Men emedan Mahomed genom sin frikostighet vid intäget

vunnit allmänheten helt och hållet för sig och de hotade Emirerna ej kunde tänka på motstånd, så lät den listige bedragaren omedelbart efter detta uppträde de förskräckta komma till sig, mottog dem vänligt och lät dem gå, sedan han skänkt dem sin företrädares quarlätenskap.

På detta sätt förvandlades deras fruktan till en allmän glädje. Den nye herrskarens kloka uppförande hade äfven till följe, att de förskräckta Emirerna ej vågade begära, att den nye Paschan, såsom öfligt var, skulle förrevisa dem sultanens firman eller fullmagt att vara Pascha af Damaskus. De voro dermed tillfreds. De voro nöjda dermed, att deras efterlåtenhet beträffande Ibrahims tillfångatagande blef utan svärare följd.

Under tiden tillträdde Mahomed, som i sjelfva verket egde mycket godt förstånd, sitt embete dermed, att han lättade folkets bördor, afskaffade de missbruk, som insmugit sig under hans föregångares tid, och gaf särdeles milda lagar. Sedan han på detta sätt tillvunnit sig de hättres tillgifvenhet, vann han folkets kärlek genom stor frikostighet mot de fattiga, hvartill han begagnade sin företrädares skatter. Ganska ädelmodigt uppförde han sig emot den flydde ståthållarens quarblifna familj, och de utmärktare Emirer, som stått under hans befäl, öfverhopade han med ärebetygelser och välgärningar.

Vid den tid, då detta skedde, hade förbindelsen med turkiska rikets hufvudstad ej fortfarande underhållits och sålunda hade det förflutit en rund tid, innan sultan i Konstantinopel erhöill underrättelser om händelsen i Damaskus. Genom den fördrifna paschan Ibrahim kom saken först i dagen. Han hade genom öknen flytt från Damaskus till Bagdad, då han ej fann något annat medel till sitt uppehälle, var han i början nödsakad att tigga utanför moskeerna, såsom Mahomed nyligen gjort, sedan att taga tjänst hos en pannkakbagare, der han visligt fördolde sitt namn och sin förra värdighet, utaf fruktan, att den förgrymmade Sultans straff äfven här kunde nå honom.

Man må ej alltförmycket förundra sig öfver hans underbara öde. Turken är vand vid lyckans omväxling, vid godtycke och orättvisa. Den plötsliga upphöjelsen, likasom fallet från ärans spets, tager han lika lugnt; och sålunda framlefde den stackars f. d. ståthållaren, som, inom parentes sagdt, illa förvaltadt sitt embete, flera månader i denna förnedring, utan att hafva mod, att ens nämna sin faders, Storvisirens i Konstantinopel, namn, eller att ens visa sig på gatan, af fruktan, att man skulle igenkänna honom.

(Slut härnäst.)

Vägvisare genom Dresden.

Platser.

- A. Slottsplatsen.
- B. Theaterplatsen.
- C. Zwinger.
- D. Altmarkt.
- E. Neumarkt.
- F. Pirnaiska platsen.
- G. Dippoldiswalder platsen.
- H. Wildsdruffer eller Post-platsen.
- I. Antonsplatsen.
- J. Brühliska trädgården.
- K. Brühliska terrassen.
- L. Torg med August II:s staty.
- M. Palatsplatsen.

N. Japanska palatsets träd-

- gård.
- O. Greff. Hofmanska träd-
- gården.
- P. Exerцерplats.
- Q. Bautznerplats.
- R. Jernvägsplatsen.
- S. Prins Antons palats och trädgård.

Offentliga byggnier-

- 1. Kongl. Slottet.
- 2. Katholska kyrkan.
- 3. Nya Theatern.
- 4. Högvakten.
- 5. Archivet.

- 6. Målningssalleriet.
- 7. Brühliska palatset.
- 8. Prinsarnes palats.
- 9. Stora operahuset.
- 10. Sophiekyrkan.
- 11. Posthuset.
- 12. Rådhuset.
- 13. Korskyrkan.
- 14. Korsskolan.
- 15. Fängelse.
- 16. Köttbodarna.
- 17. Landthus.
- 18. Amthus.
- 19. Akademi o. bot. trädg.
- 20. Tyghuset.
- 21. Poliskammaren.

- 22. Timmerplatsen.
- 23. Myntplatsen.
- 24. Frauenkyrkan.
- 25. Sockerbruk.
- 26. Packhus.
- 27. Ridbana och stallar.
- 28. Hospitalsmur.
- 29. Kongl. rörgård.
- 30. St. Annas kyrka o. och skola.
- 31. Josephinestift.
- 32. Blochmanns institut.
- 33. Polytechniska instit.
- 34. Barnhuskyrkan.
- 35. Johanniskyrkan.
- 36. Djurläkarskolan.

- 37. Öndolhamnen.
- 38. Kommendanthuset och högvakten i Neustadt.
- 39. Regs-byggnader.
- 40. Japanska palatset.
- 41. Rådhus.
- 42. Vid kyrkan.
- 43. Infanterikasern.
- 44. Cavallerikasern.
- 45. Sappeurkasern.
- 45b. Gardeskasern.
- 46. Militärhospital.
- 47. Riddar-akademi.
- 48. Militär-vagnskjul.
- 49. Garnisons skola.
- 50. Leipziger-Dresdner-Bangård.
- 51. Sachs.-Slesv.-Bangård.
- 52. Gevandhuset.
- 53. St. Annæ kyrkog.
- 54. Synagoga.
- a. Leipziger port.
- b. Elb-bommen
- c. Bader port.
- d. Ober-Elb-port.
- e. Bautzener-port.
- f. Östra ängsbommen.

- 42. Kleine Plauische Gasse.
- 43. Josephinengasse.
- 44. Snilergässchen.
- 45. Liliengasse.
- 46. Polirgasse.
- 47. Annengasse.
- 48. Zvingergasse.
- 49. Hundsgasse.
- 50. Mittelgasse.
- 51. Grüne Gasse.
- 52. Gerbergasse.
- 53. Am Queckborn.
- 54. Orangeritädgård.
- 55. Stallstrasse.
- 56. Packhofstrasse.
- 57. Am Klepperstall.
- 58. Kleine Fischergasse.
- 59. Grosse Fischergasse.
- 60. Salzgasse.
- 61. Elbberg.
- 62. Elbgasse.
- 63. Amalienstrasse.
- 64. Moritzallee.
- 65. Aeussere Rampische Gasse.
- 66. Neue Strasse.
- 67. Ziegelgasse.
- 68. Aeussere Pirnaische Strasse.
- 69. Lange Strasse.
- 70. Dohnasche Strasse.
- 71. Am Judenteich.
- 72. Halbe Gasse.
- 73. Grosse Oberseegasse.
- 74. Waisenhausstrasse.
- 75. Johannissgasse.
- 76. Grosse Borngasse.
- 77. Maximiliansallee.
- 78. Johannissallee.
- 79. Friedrichsallee.
- 80. Poppitzplatz.
- 81. Bosengasse.
- 82. Freiburger Platz.
- 83. An der Entenpflütze.
- 84. Fiskarby.

Gator.

- 1. Schlossgasse.
- 2. Seegasse.
- 3. Taschenberggasse.
- 4. Sporgasse.
- 5. Jüder, bof.
- 6. Augustusstrasse.
- 7. Töpfergasse.
- 8. Kleine Brüdergasse.
- 9. Grosse Brüdergasse.
- 10. Wildsdruffer Gasse.
- 11. Scheffelgasse.
- 12. Webergasse.
- 13. Zahnsgasse.
- 14. Breite Gasse.
- 15. An der Mauer.
- 16. Schöffergasse.
- 17. Grosse Frauengasse.
- 18. Rosmaringgasse.
- 19. Middle Frauengasse.
- 20. Badergasse.
- 21. Grosse Markt-gasse.
- 22. Kleine Markt-gasse.
- 22. * Weisse Gasse.
- 23. Grosse Kirchgasse.
- 23. * Kleine Kirchgasse.
- 24. Kleine Frauengasse.
- 25. Schreiber-gasse.
- 26. Pfirrgasse.
- 27. Kreuzgasse.
- 28. Grosse Frohgasse.
- 29. Moritzstrasse.
- 30. Pirnaische Strasse.
- 31. Innere Rampische Gasse.
- 32. Kleine Schiessgasse.
- 33. Grosse Schiessgasse.
- 34. Frohgasse.
- 35. Gevandhausgasse.
- 36. Wallstrasse.
- 37. Marienstrasse.
- 38. Margarethenstrasse.
- 39. Am See.
- 40. Reitbahngasse.
- 41. Grosse Plauische Gasse.
- Neustadt.
- Barrikader.
- a. Grosse Kloster-gasse.
- b. Kleine Kloster-gasse.
- c. Jägerhofgasse.
- cc. Am Wiesenhof.
- d. Breite Gasse.
- e. Kirchgasse.
- f. Niedergraben.
- g. Ritterstrasse.
- h. Hospitalstrasse.
- i. Am Glacis.
- j. Grosse Meissner Gasse.
- k. Kleine Meissner Gasse.
- l. Neue Gasse.
- m. Pfarrgasse.
- n. Obergraben.
- o. An der Kirche.
- p. Schmiedegasse.
- q. Königsstrasse.
- r. Rühnitzstrasse.
- s. Theresienstrasse.
- t. Carolinenstrasse.
- u. Antonstrasse.
- v. Leipziger Strasse.
- w. Wasserstrasse.

Observera!

Som flera hafva åstundat att prenumerera på Illustrerad Söndags-Magasin i dess nuvarande skick för helt år, tager Redaktionen sig friheten att härmed tillkännagifva, att då företaget är förbundet med mycket dryga omkostnader, vågar utgifvaren icke upptaga prenumerationsafgift på längre tid än till innevarande års slut. De prenumeranter deremot, som kunna vara hågade att uttaga Ill. Sönd.-Mag. från detta års början, erlagga inom staden i prenumerationsafgift 4 R:dr B.co och i Stockholm och landsorten 4 R:dr 12 sk B.co, då den utkomna halva årgången tilländes prenumeranterna i korsenslag.

Gotheborg d. 8 Juli 1849.

Redaktionen af Ill. Sönd.-Mag.

